

ГЛАВА XVI

ЦАРЬ ИВАНЪ АСЕНЪ II

Разцвѣтъ на българското царство при царь Иванъ Асена II (1218–1241). — Клокотнишката битка и завземането на цѣла Тракия и Македония. — Вътрешното издигане на държавата. — Столицата Търново. — Съюзъ между българи и гърци противъ цариградскитѣ латинци. — Отношенията на Асена къмъ папата и къмъ Маджарско.

Иванъ Асенъ II, „сынъ старого Асѣнѣ царѣ“¹ най-великиятъ отъ Асеновци, безъ самъ да е завоевателъ, разширилъ границитѣ на царството си, прието отъ него въ разнебитенъ видъ, до такива размѣри, каквито вече отъ нѣколко вѣка не е имало, па до каквито и по-после никога вече не е достигало. Той обърналъ внимание сжщо и на вътрешното благосъстояние. Споменътъ за него не е затъмненъ съ никаква жестокость: билъ човѣколюбивъ и кроткъ управитель Византийскитѣ историкъ Акрополитъ разказва, че всички съвременници гледали на него като на бележитъ и щастливъ човѣкъ; „понеже не потапялъ меча си въ кръвта на поданицитѣ си и не опетнилъ себе си съ избиване на гърци, както обикновено правѣли пораншитѣ български господари, затова той станалъ скжпъ и драгъ не само за българитѣ, но и за гърцитѣ, па и за други народи“. А неизвестенъ намъ български монахъ пише пакъ за него: „Иванъ Асенъ, великиятъ и благочестивъ царь, синъ на стария царь Асена, съ силна любовь къмъ Бога въздигналъ българското царство повече, отколкото всички други предишни царе; строилъ мѣнастири и ги украшавалъ съ злато, бисеръ и скжпоценни камъни, надарявалъ всички свети Божии църкви съ много дарове и проявилъ къмъ тѣхъ голѣма щедрость; всѣки духовенъ чинъ: архиереи, иереи и дякони той обсипвалъ съ голѣми почести и най-после възобновилъ и патриаршията на българското царство“².

Латинската империя въ Цариградъ само следъ десетгодишно съществуване почнала вече да се разлага. Императоръ Хенрихъ, „вториятъ Аресъ“, както го наричали гърцитѣ, въ 1216 г. внезапно умрѣлъ въ Солунъ, по общо мнение, отъ отрова; нѣкои обвиняватъ съпругата му българка, а други — приближенитѣ му; Хопфъ подозира въ това ломбардеца Бландратъ. Наследникътъ му и шурейтъ му *Петъръ де Куртене*, като пжтувалъ веднажъ отъ Драчъ за Солунъ, билъ измѣннически неочаквано нападатъ отъ епирцитѣ, въ пленъ у които и умрѣлъ. Следъ Петра заелъ престола братъ му *Робертъ*, който безъ прѣчки отъ страна на маджари и българи пристигналъ въ 1220 г. Цариградъ. Много му помогнали роднинскитѣ му връзки: една година преди това Асенъ II се оженилъ за Мария, дъщеря на маджарския кралъ Андрей II, който пъкъ отъ своя страна билъ шурей на Роберта³. Робертъ, невежъ страхливецъ, билъ принуденъ въ 1228 г. следъ позорни любовни аванюри, да избѣга отъ Цариградъ. Наследникътъ му Бал-